

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент;

 <https://orcid.org/0000-0002-1999-9956>

25 РОКІВ ПІД ГАСЛОМ «ЗНАННЯ, ЗАКОН, ЧЕСТЬ»

На зовнішній стіні головного корпусу нашого університету висить банер з написом «100 років з початку підготовки кадрів охоронців правопорядку у місті Харкові». І це дійсно так. Старт підготовки українських кадрів правоохоронців було дано у Харкові ще 30 листопада 1917 р. Курси, пункти, школи міліції – таким був наш шлях до часів проголошення незалежності. Утворення незалежної держави Україна істотно змінило рівень, інтенсивність і якість підготовки фахівців для органів внутрішніх справ республіки.

Наказом Міністерства освіти та МВС України № 8/7 від 9 січня 1992 р. на базі Спеціального факультету МВС при Українській юридичній академії з метою підготовки юристів для роботи в органах внутрішніх справ було створено Харківський інститут внутрішніх справ за двома формами навчання – очною та заочною. Ураховуючи складність і обсяг питань становлення Харківського інституту внутрішніх справ, а також з метою зміцнення його матеріально-технічної бази, координації навчального процесу й практичної діяльності органів внутрішніх справ наказом МВС України № 146 від 16 березня 1992 р. обов'язки керівника ХІВС були покладені на генерал-лейтенанта міліції О. М. Бандурку. Багато було зроблено Олександром Марковичем, щоб наш університет відбувся. У 1992 р. у ХІВС працювало, в тому числі й за сумісництвом, лише 4 доктори й 13 кандидатів наук. Але Харківський інститут внутрішніх справ МВС України за стислі терміни перетворився на провідний вищий заклад освіти не лише системи МВС, а в цілому України, і вже у 1994 р. сформувалися об'єктивні передумови для зміни його статусу. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 1994 р. № 787 за підписом Прем'єр-міністра України В. А. Масола та міністра Кабінету Міністрів України В. П. Пустовойтенка Харківському інституту внутрішніх справ було надано статус університету.

І тут не можна не назвати тих, хто був першим серед професорів університету і заклав перші цеглини в його будову. Навіть точніше буде сказати, враховуючи їх внесок, – не цеглини, а підвалини вишу. Цих людей зараз уже немає з нами, але наш святий обов'язок їх згадати: лауреат Державної премії України, заслужений юрист України Олександр Анатолійович Пушкін, заслужений діяч науки і техніки України Михайло Васильович Салтевський, заслужений працівник народної освіти України Василь Олександрович Соболев, заслужений юрист України Олександр Костянтинович Безсмертний та інші.

Крок за кроком, з року в рік університет успішно наближався до міжнародних стандартів організації вищої освіти. Цей процес був пов'язаний зі змінами форм підготовки фахівців і відповідним реформуванням структури вищого навчального закладу. 9 травня 1999 р. Державна акредитаційна комісія видала університету сертифікат про проходження акредитації за IV рівнем. У 1999 р. на 9 факультетах університету навчалося понад 6800 курсантів і слухачів, здійснювалася підготовка фахівців за 8 спеціальностями та 12 спеціалізаціями. Навчальний процес забезпечувала 41 кафедра, де працювало понад 410 викладачів, серед них 36 професорів і докторів наук, понад 160 доцентів і кандидатів наук. Це дало змогу ще більше підвищити статус університету. В Указі Президента України Л. Д. Кучми від 2 березня 2001 р. № 125 «Про надання статусу Національного Університету внутрішніх справ» указувалось: «Ураховуючи вагомий внесок Університету внутрішніх справ (м. Харків) у підготовку висококваліфікованих кадрів для правоохоронних органів, беручи до уваги загальнодержавне та міжнародне визнання результатів його діяльності, постановляю: надати Університету внутрішніх справ статус національного і надалі іменувати його – Національний університет внутрішніх справ».

16 листопада 2001 р. постановою Кабінету Міністрів України у складі Національного університету внутрішніх справ були створені Кримський та Одеський юридичні інститути, 13 березня 2002 р. – Херсонський юридичний інститут, 21 серпня 2003 р. – Кіровоградський юридичний інститут. Із травня 2001 р. у складі університету діє Сумська філія. Завдяки такій комплексній структурі виникла можливість формування єдиної освітньої політики, наукової кооперації та створення єдиних навчальних планів. На 10-річчя існування університету на половині території України працювало та вчилася близько 26 тисяч осіб, які відчували себе членами єдиної великої родини – колективу Національного університету внутрішніх справ. Університет став багатопрофільним. Ця багатопрофільність полягала в тому, що в ньому готувалися фахівці за різними напрямками підготовки: працівники слідчих апаратів, служб кримінальної міліції, підрозділів по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, зі злочинами в інформаційній сфері, у справах неповнолітніх. Це давало змогу курсантам або студентам після проходження основного курсу навчання вступити до магістратури чи ад'юнктури, тобто пройти шлях від ліцеїста до професора або академіка. На першому етапі розвитку університету до роботи залучалися фахівці з цивільних ЗВО, а за 10 років щорічно в ньому захищалося 5–6 докторських і 30–35 кандидатських дисертацій. Щоб оцінити, багато це чи мало, можна навести такі дані: 10–15 % кандидатських і докторських дисертацій з юриспруденції по Україні в цілому в ці роки захищали саме наші фахівці.

27 вересня 2005 р. з метою виконання Указу Президента України від 15 вересня 2005 р. № 1278 «Про збереження статусу національних за деякими вищими навчальними закладами» та постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2005 р. № 880 МВС України видав наказ № 827 «Про реорганізацію вищих навчальних закладів

та науково-дослідних установ», згідно з яким Національний університет внутрішніх справ було реорганізовано в **Харківський національний університет внутрішніх справ**. Відтоді наш університет має саме таку назву.

Досягнення університету упродовж його діяльності нерозривно пов'язані з роботою ректорів, які очолювали наш колектив за ці роки. Це – Олександр Маркович Бандурка, Олександр Назарович Ярмиш, Петро Павлович Підюков, Ганна Олександрівна Пономаренко, Сергій Миколайович Гусаров, Валерій Васильович Сокуренько. Кожен з них привніс щось своє у розвиток нашого вишу, намагався зміцнити та примножити його «вагу» та авторитет, був реальним будівничим щодо всіх напрямів роботи.

Із 2015 р. в університеті розпочалася підготовка поліцейських. З метою якісного виконання завдань з первинної професійної підготовки поліцейських інститутом післядипломної освіти був налагоджений тісний зв'язок з Головними управліннями Національної поліції областей.

Серед найбільш вагомих напрямків взаємодії можливо визначити такі:

- відповідно до договору про співпрацю між ГУНП та ХНУВС в інституті організована та реалізується система проведення бінарних занять за участю найбільш досвідчених практичних працівників Національної поліції, що дає можливість під час занять створити взаємозв'язок теоретичного навчання та практичного досвіду. Лише за 2018 р. було організовано та проведено 96 бінарних занять. Проведення бінарних занять сприяє розвитку аналітичних здібностей та має великий потенціал;

- з метою вдосконалення професійних умінь та навичок при виконанні службових завдань слухачі курсів усіх категорій первинної професійної підготовки протягом 2018 р. неодноразово брали активну участь у проведенні командно-штабних навчань спільно з курсантами університету та підрозділами ГУНП в Харківській області. Усього за 2018 р. первинну професійну підготовку в інституті післядипломної освіти ХНУВС пройшли 589 осіб.

Суттєвою особливістю розвитку науки в університеті є спадкоємність досвіду і знань, єдність традицій і новаторства. Однією з форм її втілення є наукові школи, функціонування яких передбачає боротьбу думок, творчі дискусії та конструктивну критику. На 2019 р. у Харківському національному університеті внутрішніх справ функціонує 11 наукових шкіл, які очолюють знані вчені О. М. Бандурка, С. М. Гусаров, А. Т. Комзюк, О. О. Юхно, О. М. Литвинов, О. М. Музичук, К. Ю. Мельник, В. В. Шендрик, О. В. Землянська, В. П. Ємельянов. Зараз у ХНУВС функціонує п'ять спеціалізованих учених рад із захисту дисертаційних досліджень.

Університет є засновником та видавцем наукових фахових видань – збірника наукових праць «Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ», журналу «Право і безпека» й електронного журналу «Форум права», а також друкованого збірника «Вісник Кримінологічної асоціації України». Також університет є співзасновником наукових часописів «Наше право», «Європейські перспективи», «Право UA», які МОН України визнані фаховими з правових та економічних наук.

У 2016–2019 рр. у ХНУВС почали реалізовуватися нові міжнародні освітні програми й проекти, здійснюється спільна науково-дослідна діяльність, організовуються науково-практичні конференції, семінари, круглі столи й академічні обміни. Головною зміною стало те, що з кожним роком розширюється робота серед постійного та перемінного складу ХНУВС щодо їх інформування про євроінтеграційний та північноатлантичний курс України, підвищення рівня їх обізнаності про європейські цінності, стандарти, досвід проведення реформ і критерії членства в ЄС і НАТО.

Окремо варто відзначити роботу, проведenu в напрямі вступу до Асоціації європейських поліцейських коледжів. Вступ до цієї асоціації відкриває великі можливості та більш широкі горизонти міжнародного співробітництва з поліцейським навчальними закладами як Східної Європи, так і з поліцейськими коледжами Західної Європи. Завдяки активній діяльності членів асоціації її учасники щороку мають можливість брати участь у курсах, конференціях та інших заходах з метою підтримки та розвитку поліцейських вищих навчальних закладів усього європейського континенту.

В університеті також ведеться робота щодо налагодження партнерських відносин із посольствами та консульствами зарубіжних країн в Україні (США, Франції), міжнародними організаціями та фондами (Відродження, Американська асоціація юристів, ОБСЄ), що, у свою чергу, сприятиме подальшому розвитку міжнародної діяльності у сфері розробки проєктів, стажування, участі працівників університету в різноманітних конкурсах і програмах, а також отримання необхідної інформації для підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу університету.

Постійно вживаються заходи, спрямовані на національно-патріотичне та професійно-етичне виховання, духовний і моральний розвиток, культурне збагачення майбутніх правоохоронців. Для цього, зокрема, використовуються можливості Центру культури (університет культури, який був започаткований Олександром Марковичем Бандурою та Сергієм Миколайовичем Гусаровим).

У Харківському національному університеті внутрішніх справ створено 12 спортивних секцій за видами спорту: з міні-футболу (для курсантів, студентів та постійного складу університету), баскетболу, акробатики зі зброєю, панкратіону, тайландського боксу, К-1, кікбоксингу, рукопашного бою, атлетичної гімнастики (для курсантів, студентів та постійного складу університету), плавання, карате та прикладної стрільби.

Крім того, створено 8 збірних команд: з футболу, баскетболу, волейболу, поліатлону, боротьби самбо, гирьового спорту, легкоатлетичного кросу та рукопашного бою. Успішно на чемпіонаті області серед аматорів виступає ФК «Універ-Динамо».

З метою покращення іміджу університету та проведення масштабної профорієнтаційної роботи серед широких верств населення всі значущі події життя університету відображаються в електронних і друкованих засобах масової інформації.

Останнім часом у структурі університету відбулися суттєві зміни, які покликані поліпшити управління закладом, покращити стан навчальної, методичної, наукової, виховної та профорієнтаційної роботи.

Введено посаду уповноваженого з антикорупційної діяльності, реорганізовано низку відділів, створено нові лабораторії та кафедри. Зокрема, відділ міжнародних зв'язків реорганізовано у відділ міжнародного співробітництва. Окремими структурними підрозділами університету стали науково-дослідна лабораторія з проблем розвитку інформаційних технологій (реорганізована з науково-дослідної лабораторії захисту інформації та кібербезпеки факультету № 4), науково-дослідна лабораторія з проблем забезпечення діяльності поліції. На факультеті № 3 кафедрі адміністративної діяльності поліції реорганізовано у кафедру поліцейської діяльності та публічного адміністрування. На факультеті № 6 кафедра загальноправових дисциплін перетворено на кафедру фундаментальних та юридичних дисциплін і кафедру правоохоронної діяльності та поліціїсти. Зроблено й інші зміни. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 березня 2019 р. № 186-р Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету зі сфери управління Міністерства освіти і науки передано до сфери управління Міністерства внутрішніх справ із приєднанням його до Харківського національного університету внутрішніх справ як відокремленого структурного підрозділу.

Харківський національний університет внутрішніх справ – єдиний серед закладів вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ України, який готує фахівців з кібербезпеки для підрозділів Національної поліції України.

Триває робота щодо вдосконалення навчальної, методичної, наукової та виховної роботи. В університеті зросла й вихована ціла плеяда відомих учених та педагогів. За історію університету 29 його працівників були удостоєні почесного звання «заслужений» – юрист, діяч науки і техніки, працівник освіти, економіст. Серед них 12 і зараз працюють в університеті, віддаючи свій талант і досвід новим генераціям курсантів та студентів: Олександр Маркович Бандурка, Сергій Миколайович Гусаров, Валерій Васильович Сокурено, Олександр Миколайович Головка, Володимир Анатолійович Греченко, Анатолій Трохимович Комзюк, Олександр Миколайович Музичук, Олександр Миколайович Литвинов, Владислав Володимирович Шендрік, Олександр Володимирович Тягло, Ольга Ігорівна Безпалова, Олена Юріївна Салманова. На них і на сотнях інших викладачів та працівників університету ґрунтується престиж і потужність нашого університету, його майбутнє. Позаду в нас славна історія довжиною у чверть століття, а попереду – це десятиліття спільної ефективної роботи та служби на благо України.

Одержано 15.10.2019

УДК [378.6:351.74](477.54-25)

Ірина Олексіївна ЄФРЕМОВА,

голова Наглядової ради

Харківського національного університету внутрішніх справ

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

У 2019 році Харківський національний університет внутрішніх справ святкує 25-річчя свого заснування. За цей період заклад вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ України зробив значний внесок у справу підготовки висококваліфікованих фахівців для всіх, без винятку, правоохоронних органів держави. Колектив Харківського національного університету внутрішніх справ має високе звання «Флагман освіти і науки України», тричі ставав переможцем Всеукраїнського освітянського рейтингу «Софія Київська», відзначений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, має інші нагороди.

За останні декілька років в університеті відбулися низка структурних та організаційних перетворень, спрямованих на вдосконалення освітньої та наукової діяльності, а також на покращення матеріально-технічного і фінансового забезпечення процесу підготовки фахівців.

Так, згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України до складу університету увійшов новий підрозділ – Кременчуцький льотний коледж. У Сумській філії розпочато навчання курсантів за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», її складовою частиною став Центр первинної професійної підготовки «Академія поліції». До штату університету введено посаду уповноваженого з антикорупційної діяльності. Створено нові підрозділи: відділ рекрутингу та організації профорієнтаційної роботи, науково-дослідну лабораторію з проблем розвитку інформаційних технологій та науково-дослідну лабораторію з проблем забезпечення діяльності поліції.

В університеті систематично продовжується робота щодо посилення практичної складової освітнього процесу. Так, нами спільно з ГУНП в Харківській області проводяться тактико-спеціальні навчання, а досвід університету щодо створення та використання навчального Єдиного реєстру досудових розслідувань схвалено Міністерством внутрішніх справ України, внаслідок чого він рекомендований до впровадження в освітній процес усіх закладів вищої освіти МВС України.

За ініціатииви Міністерства внутрішніх справ України минулого навчального року була вперше запроваджена така форма посилення практичної складової освітнього процесу, як навчання за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» за формулою «2+1». Після закінчення другого курсу курсанти факультету № 3 стали слухачами факультету